Ч. 68 (13.633). Львів, середа 4. квітня 1934. Рocztowa opłatę opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 30 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Зближення між Америкою і Японією.

Льондонський „Таймс“ з дня 22. березня подає з Вашингтону цікаві ревеляції про американсько-японське зближення.

Між японським і американським міністерством закорд. справ прийшло до сердечної виміни нот, у яких кажеться, що „немає ніодного такого питання між Японією і Зл. Державами, якого не можнаб полагодити в приятельський спосіб“. Японський міністер закорд. справ, Гірота запевняє, що Японія бажає з усіми державами жити в згоді, а особливо бажає наладнання щиросусідських відносин зі Злученими Державами.

Американський секретар закорд. справ, Гел відповів: „Я переконаний, що дійсно немає між обома державами такого питання, якого не можнаб поладати в мирний спосіб, коли тільки обі держави будуть дивитися на нього з відповідної перспективи“. Далі американський міністер каже, що навіть якби виринули в будуччині які непорозуміння між обома державами, то американський уряд завсіди готовий розглянути японську сторону справи в дійсно приязний спосіб та з бажанням, щоб її полагодити мирно і справедливо. Американський уряд, зі своєї сторони, сподівається, що й японський уряд буде розглядати американську сторону спірної справи в такому самому дусі.

У пресі появилися навіть поголоски, що американський уряд готов визнати Манджурію як незалежну державу, щоб усунути ще одну перепону між японсько-американським зближенням. (Укбюро, Льондон.)

—o—

Барту про можливости війни.

Прага, 30. березня 1934.

„Der Wiener Tag“ подає зміст інтервю американського журналіста з французьким міністром закордонних справ Барту. На питання, як Барту оцінює теперішню політичну ситуацію в Европі, Барту сказав, що бачить велику подібність між 1914 р. і 1934 р., а через те він дивиться на европейську ситуацію вже так песимістично, як перед кількома місяцями, коли то сказав, що 1934 р. до війни не прийде. Але є, — на думку Барту — один факт, який зменшує цей його песимізм. Є це спільна нота, яку подали в Берліні Італія, Франція і Англія в справі незалежности Австрії. Барту вважає цю ноту найважнішим політичним документом останніх років, бо він є безперечним доказом повної солідарности цих трьох европейських великодержав у питанні збереження европейського миру. Барту переконаний, що Німеччина не рішиться на вівкий нерозважний крок, а далі він вірить теж в італійсько-англійсько-французьку солідарність у питаннях розброєння. Можна вірити — каже Барту — що як довго буде істнувати ця солідарність, питання війни буде все лише академічним питанням. Французький міністер закорд. справ вірить у щирість миролюбивих заяв Гітлера, але з застереженням, що ця миролюбивість може змінитися, коли Німеччина буде вже озброєна. Та все таки можливість експльозії в Европі є, а дає її царське питання. Барту вважає, що це питання належить у цілому до компетенції Союзу Народів і треба терпеливо ждати, як воно вирішиться шляхом, що його диктують постанови версайського мирового договору. Що торкається питання Габсбургів, то Барту заявив, що Франція в першу чергу має інтерес у тому, щоби незалежність Австрії була задержана. На кінцеве запитання американського кореспондента, якже властиво думає Барту — буде війна чи мир, Барту відповів, що може статися таке, чого не можна передбачити, а тому він не може відважитися робити з себе пророка.

М—н.

Пів міліона людей в московських концентраційних таборах.

Деякі часописи приносять вістку, що в совітських концентраційних таборах на Сибіру є тепер 560 тисяч людей, з яких вмирає 150 тижнево. З цілого буджету ДПУ призначують більше ніж четвертину на удержування концентраційних таборів. На соловецьких островах лікарі відмовилися лічити прокажених.

Про все те світова преса мовчить. Зате багато говориться про концентраційні табори в Німеччині, в яких є кількасот вязнів.

—o—

У Празі чекають на Барту.

Прага, 30. березня 1934.

Безпосередньо після своєї візити у Варшаві має французький міністер закорд. справ Барту приїхати до Праги. Чехословацькі політичні кола привязують до відвідин Барту в Празі великі надії. Крім вияснення в теперішній ситуації Середньої Европи та крім виклярування позицій ЧСР і цілої Малої Антанти до недавно підписаних протоколів трьох держав у Римі, мають відвідини Барту в Празі принести теж не лише до усунення хвилевого напруження між Польщею і ЧСР, але й до закріплення приятельських відносин між тими обома державами. Ці чехословацькі сподівання спираються головно на тому, що французькі політичні кола є переконані, що небезпека, яка загрожує Польщі і Чехословаччині є однакова і перед цією загрозою повинні всі льокальні і хвилеві непорозуміння відійти на задній плян. Співпраця Польщі і Чехословаччини — так думають французькі політики — може привести до найкращих успіхів, а передовсім до забезпечення мира в Европі. Також господарські взаємини між Польщею і ЧСР, повинніб, на думку французьких політичних кол, бути більше живі, а це знову причинилось би немало до зменшення господарської кризи, яка особливо ослаблює Середню Европу. Найважнішою політичною проблемою Польщі вважає Франція загрозу для Поморя від німців і його оборона є не лише в інтересах Польщі, але й Чехословаччини. Пристань Гдиня може в майбутньому відіграти велику ролю як пристань, що стане базою не лише для сточища Висли, але і для сточища Велтави та судетських земель. У Празі сподіються, що відвідини Барту у Варшаві принесуть теж захитання польсько-німецької приязни.

Всі ті чехословацькі сподівання можуть бути зреалізовані лише тоді, коли до них як і до візити Барту в Польщі позитивно поставиться Варшава. Голоси польської, а головнож німецької преси вказували радше на те, що чехословацькі сподівання не дуже то оправдані. З тих голосів можна легко зрозуміти, що Польща прямує до зовсім нового впорядкування свого відношення до Франції. Варшавський кореспондент „Фелькішер Беобахтер“-а навіть підкреслює, що Польща в останніх часах втратила своє довіря до Франції. Щож торкається загрози Поморя німцями, то Польща — на думку цього часопису — тепер після заключення німецько-польського пакту зовсім цього не боїться, а найкращим доказом на те має бути факт, що польські політики рахуються з тим, що Німеччина ще цього року піднесе стан своєї армії до 300 тисяч людей. Польща навіть не буде проти цього протестувати.

М—я.

Читайте „Діло“!

Wyciąg z protokułu wspólnego posiedzenia niejawnego Sąd okręgowy Wydział VI karny we Lwowie w składzie S. O. W. Medyński jako przewodniczący, S. O. M. Młynarski i Dr. L. Dworzak, jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 74. czasopisma Diło z daty Lwów, dnia 21/3 1934 do Sygn. VI. I. Pr. 140/34 na posiedzeniu niejawnem w dniu 26 marca 1934 po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie, postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 19/3 1934 przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma Diło Nr. 74 z daty Lwów, dnia 21/3 1934, zawierającego w artykule p. t.: 1). „Regionalna polityka i t. d.“ w ustępie od słów: „Na Łemkiwszczyni“ do słów: „pysalo“, w ustępie od słów: „i chocz pobytyj..“ do końca artykułu — znamiona występku z art. 170. k. k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl §. 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1 863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 500 zł. Uzasadnienie. Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu szerzyć nieprawdziwe wiadomości o stosowaniu przez władze szkolne i administracje państwowe szkodliwej polityki na Łemkowczyźnie w sposób mogący wywołać niepokój publiczny. Według § § 487, 489, 493 p. k. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący W. Medyński w. r. Protokulant J. Beliński w. r. Za zgodność Janowicz st. sekretarz.

Англія і вступлення СССР. до Союзу Народів.

Прага, 30. III. 1934.

„Daily Telegraph", що перший приніс коротку вістку про евентуальне вступлення СРСР до Союзу Народів, розписується тепер про це ширше і вважає, що хоч воно допоможе деяким членам Союзу, а головно його секретаріятові, то цілому Союзові Народів може принести лише шкоду. Чиж держава, якої головним завданням є викликування світової революції і переворотів в поодиноких державах, може бути корисним членом інституції, яка мусить передусім шанувати суверенність усіх держав? Далі має Англія ще й інші закиди проти вступлення СРСР до Союзу Народів. СРСР робить своє вступлення залежним від сповнення цілого ряду умов. І так СРСР вимагає, щоб був заключений пакт т. зв. взаїмної допомоги, який зобовязував би теж і Англію, як члена Союзу Народів, щоби на випадок совітсько-японського, або совітсько-німецького воєнного конфлікту прийшла з допомогою СРСР та разом боронила совітських кордонів. До цього не має Англія найменшої охоти. Крім цього Англія боїться, що такий пакт відібрав би раз на все всяку можливість повороту Німеччини та Японії до Союзу Народів. Англії не подобається теж і ця вимога СРСР, в якій говориться про рівноправність рас. Англія бачить в цьому вмішування до внутрішніх справ інших держав, а до того це є не на руку Англії в її політиці у своїх кондомініях, де вона бореться проти інвазії китайського та японського елементу.

Зате незвичайно прихильно ставиться до питання вступу СРСР до С. Н. Франція. Вона надіється, що таким чином буде забезпечений той порядок, що спирається на мирових договорах і що це приступлення СРСР до Союзу Народів буде компезацією тих втрат, які повстали для нього наслідком виступу з нього Японії та Німеччини.

М—н.

25-ліття діяльности Українського Технічного Товариства.

У днях 1-го і 2-го ц. м. святкувало одно з найрухливіших під цю пору наших товариств Українське Технічне Т-во ювилей своєї праці на протязі чверть століття.

Двацять інжинірів під проводом В. Нагірного було малим по числі, зате сильним духом гуртком, що поклав основи під цю дуже поважну сьогодні організацію, яка обєднує 500 членів і зазначує своє істнування дуже міцно в нашому громадському житті. Поруч з Нагірним слід відмітити пок. інж. Андрія Корнеллю, властивого ініціятора професійної організації інжинірів та інших, сьогодні також уже покійних.

Рескриптом з 28. лютого 1909 р. Намісництво приняло до відома оснування „Технічного Т-ва" і це Т-во з примусовими короткими перервами в своїй діяльности перетревало до сьогодні, будучи чи не найстаршим обєднанням професіоналів.

Ювилейне свято розложено на два дні з уваги на те, що і загальні збори треба було відбути. Неділя 1-го і понеділок 2-го — це дні святочних обходів, у яких взяли участь не лише львівські члени Т-ва, але також і з провінції.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ.

Зараз з ранку 70 членів заповнило салю „Бесіди", де назначено Загальні Збори. Відкрив їх голова т-ва **інж. Васюта**, покликавши на секретарів пп. Лициняка і Величка. Після 1-хвилинної мовчанки в честь померших членів за ціле чвертьстоліття, голова здав звіт з діяльности товариства в останньому році. Цей звіт був широкий, бо сама діяльність товариства була весь час дуже жива, а проявлялась у низці комісій і секцій, що не тільки вяжуться з тісно-становими інтересами (як „комісія будови дому техніка", секція торговельників, станиславівська, тощо), але теж мають загально-громадянський, національний характер (комісія розб. укр. промислу з підкомісіями).

Фінансовий звіт здавали пп. **Федів** і **Мілянич** а звіт про друкований орґан т-ва „Технічні Вісти" п. **Пастернак**. Інж. Мілянич представив теж діяльність трьох підкомісій Круп-а, а саме: 1) Пром. Банку (голова Мілянич) 2) практичного вишколу (голова Федів) і 3) видавничої (голова Несторович). Зібрані на зборах члени т-ва з зацікавленням вислухали циферних даних, дотично Пром. Банку, які свідчили про те, що справа хоч поволи, проте постійно посувається вперед. Від зрозуміння її ваги нашим громадянством залежить те, чи швидко збудований Пром. банк зачне свою діяльність. Підкомісія практичного вишколу могла виказатись циклем викладів „про рекляму", що ми в свому часі зреферували в „Ділі". Видавнича підкомісія є наймолодша і в пляні має видавання популярної технічної та економічної літератури. Вислухавши цих звітів, збори по довшій дискусії уділили абсолюторію Раді Т-ва.

Після короткої павзи приступлено до вибору голови, 4 членів до Ради, 3 заступників, тощо.

Дотеперішний голова **інж. Васюта**, хоч носився з думкою уступити, був примушений залишитись дальше головою. Вперте настоювання членів т-ва і довготреваві оплески, що переходили в овацію, не позволили йому залишити цей важний пост. До Ради вибрано з уступаючих пп. Федіва, Лукашевського, а з нових пп. Крохмалюка Романа і Рижевського Василя. На заступників покликано пп. Лициняка і Стебновського та Рудакевичівну. Дальше ввійшли: до Контрольної Комісії пп. Барвінський, Дурбак, Палій, як заступники: Рижевський Теофіль і Капустяк, — до верифікаційної комісії пп. Мельник і Стефанович, до „мирової комісії" Павликовський, Мудрак, Мельник і як заступники Храпливий і Вінцковський.

Дальший провід зборів обняв д-р Федів. Приступлено до обмірковування пляну праці, при чому вивязалась дуже широка дискусія. У висліді її принято низку резолюцій, з яких згадаємо тут резолюцію, в якій доручається Раді Т-ва повести підготовчу працю до нового **II. Конгресу, який повинен би відбутись на протязі 1925 року.**

Під кінець зборів оповів ще зібраним інж. Мельник дещо про звязки з закордонними технічними організаціями, після чого Збори через акламацію приняли до відома пропозицію Ради іменувати з нагоди 25-літнього ювилею **почесними членами** Т-ва двох його основників і заслужених працьовників пп. **Витовта Манастирського** і **Павла Дурбака**. Вручення почесних грамот відложено до слідуючого дня.

ЮВИЛЕЙНА АКАДЕМІЯ.

В понеділок 2. ц. м. зібрались знову члени Т-ва, їх родини і делеґати наших установ у салі „Бесіди", вдекорованій портретами покійних діячів: Залозецького, Левинського і Корнеллі.

Свято розпочав хор „Сурми" піснею „Заспіваймо", після чого голова У. Т. Т. інж. Васюта привитав зібраних короткою і гарною промовою та візвав ушанувати память покійних членів повстанням із місць. Відтак іменем Ради і Юв. Комітету покликав до Почесної Президії д-ра Копача (Н. Тов. ім. Шевченка), інж. Стефановича (почесний член У. Т. Т.), інж. Павликовського (Сіль. Госп. і кооп.), п. Стефанівського (гол. Т-ва „Праця").

Устні привіти виголосили: посол д-р Біла від Парл. Репрезентації, а відтак окремо від Організації міста Львова і п. Благітка від „Сокола-Батька". В заступстві **ред. Мудрого**, який був перешкоджений, зложив від „Діла" устний привіт голова **інж. Васюта.** З письменних привітів не все дісталось на свято з уваги на неточність почти (лат. Великодня). Проте відчитано їх більше ніж 30 від ріжних центральних установ у Львові і від наших інжинірських організацій на Буковині, в ЧСР, в Луцьку і в Варшаві.

Реферати, що їх відтак виголошено, вислухали учасники Академії з великим зацікавленням. І так: інж. **Стефанович** представив історію Т-ва, в якій віддзеркалюється також діяльність нашого громадянства і еволюція його складу (цікавих відсилаємо до ювилейної книги, що її саме видало Т-во*). **Інж. Пастернак** дав огляд наукової діяльности членів Т-ва, що появиться в нас як один із чергових фейлетонів; і врешті **інж. Мілянич** висказав чимало цікавих думок на тему „українські інжинірі і рідний промисл". Протиставлення давнішого стремління інжинірів на посади і теперішнього — на особисту підприємчивість було в рефераті спеціяльно підкреслене. Також звернув референт увагу на змагання оснувати тепер Пром. Банк, який повстане, бо повстати мусить.

Піснею „Огні горять" у виконанні хору „Сурма" закінчено першу частину свята.

По павзі подав голова Т-ва п. Васюта до відома зібраних ухвалу Заг. Зборів попереднього дня про іменування почесними членами двох заслужених основників-сеніорів інж. В. Манастирського й інж. П. Дурбака. Як референтор виступив відзначений уже давніше гідністю почесного члена **інж. Стефанович** і подав короткий життепис обох відзначених. При звуках „Многих літ" передав він зворушеній двійці почесні грамоти, при чому всі присутні стоячи віддали честь заслугам промовних діячів.

Перший із них подякував за відзначення **інж. В. Манастирський**, згадуючи, що це вже друга з черги честь його стрічає з боку Т-ва, бо в 1921 р. Т-во покликало його на викладача В. Техн. Курсів у Львові, де він сповняв ці обовязки через 4 роки.

Інж. П. Дурбак не признавався до приписуваних йому заслуг заявляючи, що сповняв тільки обовязки карного члена нації і станової організації.

Інж. Васюта, як голова У. Т. Т. подякував присутним за участь в Академії і запросив до спільної знимки, яка відбулась на подвір'ю Нар. Дому.

*) „25 літ діяльности Українського Тех. Т-ва 1909—1934". Львів, 1934, стор. 51, вкл. 5.

Ошуканець Інсул причиною грецько-турецького конфлікту.

Поява на водах Босфору грецького корабля „Майотіса", на якому находиться американський банкир ошуканець Інсул та домагання уряду Зл. Держав, щоби турецький уряд негайно арештував Інсула готова довести до конфлікту між Грецією та Туреччиною. Саме грецький посол в Анкарі з доручення свого уряду зложить протест на випадок арештування Інсула проти нарушення екстериторіяльности грецького корабля. Далі грецький уряд погрожує репресіями проти турецьких кораблів, які находяться в грецьких пристанях.

ІНТЕРВЕНЦІЯ В КЕМАЛЯ-ПАШІ.

Оборонець Інсула вислав до президента Туреччини Мустафи Кемаля Паші телеграфічний протест проти евентуального арештування банкира ошуканця, покликуючись на засаду, що свобода одиниці як і вільність держави основується на принципі взаїмного признання. Одночасно оборонець Інсула апелює до союзу турецьких журналістів, аби і турецька преса взяла Інсула в борону. Знову капітан корабля „Майотіс" одержав від оборонця наказ, щоби не дозволив турецькій поліції арештувати Інсула на покладі корабля.

ПОЛІЦІЙНА СТОРОЖА БІЛЯ „МАЙОТІСА".

Інсул нервово проходжується на покладі корабля „Майотіс" біля якого кружляє турецьке човно з поліцистами, які уважно слідкують за всіми рухами корабля.

МОРЯКИ БУНТУЮТЬСЯ.

„Дейли Геральд" повідомляє з Царгороду, що грецькому кораблеві „Майотіс" на покладу якого є обманець Інсул, грозить бунт залоги. Морякам навкучила безупинна безцільна мандрівка по морі. Як корабель причалив до царгородської пристані, залога зажадала від капітана корабля додаткової винагороди, інакше загрозили бунтом.

Ремісничий банк.

ДЛЯ ТВОРЕННЯ І РОЗБУДОВИ ДРІБНИХ РЕМІСНИЧИХ ВАРСТАТІВ.

(Пята нагороджена стаття економічного конкурсу „Діла“.

На недавній краєвій нараді Т-ва українських ремісників „Зоря“ у Львові один з делегатів, знаменито зорієнтований у справах українського ремісництва, вияснював, як то на практиці представляється справа того розросту українського міщанства, про який стільки палких фраз говориться як про необхідну передумову „здобуття міст“. До ремісництва йдуть у нас ще тільки діти батьків найбідніших, майже виключно селян, які не мають за що посилати сина до шкіл. Це прикро і недобре і треба робити пропаганду в тім напрямку, щоби інтелігенція і заможні верстви перестали глядіти на ремісництво як на щось „нижче“, а почали бачити в ньому суспільно і товариськи рівновартну верству та найпевнішу в нинішних умовинах гарантію матеріяльної екзистенції. А проте ці відносини напевно довго ще не зміняться і довго ще український ремісничий доріст буде рекрутуватися з найбідніших низів.

Отож скінчить такий бідний хлопчина грицевий ремісничий термін, визволиться як челядник, але хоч би мав найкращі фахові і моральні кваліфікації — мусить змарніти і замо[illegible]ватись, бо не має бідних кількасот а то й кількадесять золотих на організацію власного варстату, на винаєм собі хоч би одної кімнатки у сутеренах і купно найпотрібнішого знаряддя. Про те, щоби потрібні на це гроші міг український ремісничий челядник зібрати собі з ощадностей за час служби у чужих — і мови бути не може: цеж така страшна нужда, що лише від сили організму тих злидарів залежить, чи її можна перетрівати. І тому на початку всіх високопарних промов, статтей і диспут на тему знамення свідомого, кваліфікованого, національного міщанства, зокрема тої його підстави, яку творить ремісничий стан, — треба поставити питання: як практично допомагати творенню нових українських ремісничих варстатів?

Згаданий на вступі український громадянин-ремісник ілюстрував цей наш жалюгідний стан прикладами, як то молоді ремісники, що тужать за власним варстатом і не хотять чейже ціле життя перевести на службі в чужого майстра, ходять від Анни до Каяфи, вимолюючи невеличку позичку. Звернувшися при тім з покликом до наших банчків (кас), істнуючих майже в всіх повітових містечках, щоби вони більше позичок видавали на цілі основування нових ремісничих варстатів, а під адресою старших українських ремісників висловив був промовець побажання, щоби вони давали касам за такі позички поруку.

Здається, що коли хто ставить питання: як оживити українське господарське життя, та ще точніше: як створити або розбудувати варстати праці в краю, маючи, очевидно, на думці скромні межі і скромні засоби, то в першу чергу висувається вимога: **помагати творити нові ремісничі варстати праці**. Від якогось часу йде на сторінках української преси дискусія на тему потреби українського Промислового Банку, ідея якого вийшла від Українського Технічного Товариства. Але про **Ремісничий Банк** ніде якось не чути. Очевидно, важко ставити цю справу в площину: що більше потрібне, Промисловий, чи Ремісничий Банк, для підтримування фабричної продукції й охорони рідного пролетаріяту перед винародовленням, чи для побільшування дрібних ручних варстатів і охорони перед денаціоналізацією міщанського нарибку? Що українцям більше потрібне: чи сильний капіталістичний (або кооперативний — це окреме дискусійне питання) промисл, чи численний та богатий міщанський стан? І такий запит нерозумний і вибір з такої дилеми „або-або“ немудрий. Потрібне, бажане, конечне одно і друге. Одного і другого не маємо. Щоб ми мали одно чи друге — може інакше пішлаб і українська історія. Нашою мрією є одно й друге і всяка „лицитація“ тут чи якесь „су[illegible]ництво“ (суперництво, вибачте за слово, „на пісок“) — річ цілком неповажна, цілком нісенітна. Зрештою, хоча можна впертою пропагандою розбуджувати зацікавлення громадянства до господарських ідей і конкретних галузей народнього господарства та конкретних ділянок праці, то проте індивідуальні нахили, здібности та ініціятивність грають тут здебільша рішаючу ролю і тієї індивідуальної свободи у виборі сфери заінтересування так довго не можемо обмежувати, як довго засадничо поборюємо старі й нові методи московської аракчеївщини.

Одначе хочемо звернути тут увагу, що ідея Ремісничого Банку де-де ближча до реалізаційних можливостей, ніж Банку Промислового. Просто тому, що коли фінансування організації і початків нових промислових станиць вимагає десятків чи — в найскромнішому випадку — одиничних тисяч, то допомога молодим ремісникам вимагає звичайно соток, а то й лише десяток золотих. За таку одноразову позичку можна молодим ремісникам нераз уможливити цілу життєву екзистенцію і дати їм першу підставу заможности. Такими дрібними сумами можна зупиняти цілі ряди молодих українців, щоби вони не користали з чужинецьких допомогових кас чи позичок таких організацій, які рідного ремісника, сина українського села, відчужують від своєї нації. Нічого й казати, що свідомість і надія, що можна буде після скінчення ремісничої школи чи практики дістати у рідних людей позичку на відкриття власного варстату, без понижуючих просьб, на підставі фахових кваліфікацій та організаційних посвідок, та надія буде величезною атракційною притягаючою силою для ремісничої молоді, такою силою, якої не заступлять найкращі патріотичні поклики, які не дають — їсти.

Річ ясна, що не маю тут на ціли запускатися в детайлі, яких і не можна навіть розглянути в одній газетній статті, якої завданням піддати ідею, доказати її обективну вартість та вказати на засадничу організаційну можливість. Детайлі мусять вирішити спільно компетентні представники ремісничого світа, конкретно виділ „Зорі“, і банковці, в даному випадку, якщо ця ідея сподобалась би американському меценатові, п. Василеві Тихому, — чоловік довірений фундатора. Важко теж про детайлі говорити, коли навіть приблизно не є відомі фонди (основний капітал), на які лише п. Василь Тихий, розписуючи в „Ділі“ конкурс на ці статті, натякає. Від величини фондів залежить характер проектованої фінансової установи і розміри її можливої діяльности. Але — ще раз це підкреслюю — навіть при найскромніших закладових фондах — можна покликати до життя таку ремісничу допомогову касу, яка навіть може так і зватися, оминаючи шумну назву Банку.

На цьому місці можна лише зазначити, що організатори такого банку чи каси мусять призадуматися над подвійними завданнями установи: 1) торг.-фінансовими і 2) станово-організаційними.

Якщо навіть порушена тут справа покажеться п. Василеві Тихому надто марною та не зискає признання серед жюрі, що ці статті судитиме, то може все таки вона не щезне зі сторінок преси та форуму компетентних установ і швидше чи пізніше діждеться реалізації, бо вимагає цього вже не якийнебудь конкурс, а — життя.

Similis.

Шум довкола Жіночого Конґресу.

Коли українське зорганізоване жіноцтво приступало перед кількома місяцями до праці над підготовкою Українського Жіночого Конгресу, воно мало право думати, що його почин стрінеться не тільки з захопленням широких мас нашого жіноцтва, але також з одобренням і прихильністю загалу громадянства. Моглоб здаватися, що скликання ювилейного зїзду українського жіноцтва в пятьдесятиліття основування першої української жіночої організації — це річ настільки самозрозуміла, а ідея У. Ж. Конґресу настільки здорова і гарна, що ініціяторки й організаторки Конгресу можуть рахувати — коли не на підтримку, то бодай на „прихильну невтральність“ з боку всіх кол, усіх ідеольоґічних ґруп та всіх політичних партій українського суспільства.

Бо й справді: кому це може погрожувати, кому може шкодити, що зїдуться представниці жіночих організацій усіх українських земель та еміграції (крім, очевидно, Радянської України), що обміняються думками і досвідами галичанка з американкою, волинянка з буковинкою, придніпрянська емігрантка з канадійкою, жінка з Підкарпаття з бесарабкою? Чи навпаки не є це відрадний і радісний прояв, що в часах жахливого розпорошення нац. сил, у часах „війни всіх проти всіх“, яка йде внутрі нашого громадянства, бодай одна його частина найде спільну зі собою мову? Колиб навіть виявилося, що українське зорганізоване жіноцтво не може заважити на вирішенні цих чи інших справ нашої національної політики та що громадянсько-політична воля української жінки ще за слаба, щоби з Жіночого Конгресу могла вийти тривка користь для замирення (або бодай для часового перемиря) між розбитим на атоми українським громадянством, то на всякий випадок можна по ньому сподіватися інших корисних наслідків. Нема сумніву, що Конгрес спричинить активізацію нашого жіноцтва та інтенсифікацію праці в жіночих організаціях, які з кращим успіхом зможуть працювати над вихованням української жінки на свідому своїх завдань громадянку. З другого боку У. Ж. Конгрес буде поважним кроком вперед до скріплення звязків між ріжними українськими територіями та до ломання цеї духової бар'єри, яка наростає між дітьми одного народу внаслідок кордонів, що порізали наш національний організм. А хібаж можна заперечити, що це наслідки бажані і корисні для загалу українського громадянства.

Треба ще завважити, що при організації підготовчих конґресових праць провід зорґанізованого жіноцтва поступав незвичайно обережно й розважно, щоби не робити ніяких тактичних помилок, щоби нікого не вразити, нікого не поминути, а навпаки, всіх притягнути до праці. Ініціятива У. Ж. Конґресу вийшла від Головного Виділу Союзу Українок. Її одобрив найвищий орган краєвої централі галицького жіноцтва, себто Загальний Зїзд Союзу Українок, в якому крім делеґаток Філій і Кружків С. У. беруть участь також представниці інших українських жіночих товариств. Опісля скликано окрему анкету для намічення складу Ділового Конґресового Комітету і поодиноких Комісій. На цю анкету запрошено всі галицькі жіночі організації, які істнують поза Союзом Українок. На голову Конґресового Комітету запрошено п. Евгенію Макарушкову, загально відому і шановану громадянку, колишню першу голову Союзу Українок, людину, яка завдяки своїм особистим прикметам тішиться симпатією всіх кол жіноцтва. Хоча Конґресовий Комітет і Комісії побудовані не на засаді представництва, а на діловому принципі, себто на основі особистих кваліфікацій, то все таки формуючи підготовчий конґресовий апарат підбирано жінок ріжних світоглядів так щоби персональний склад Конґресового Комітету і Комісій був з ідеольоґічного боку по змозі якнайбільше всебічний і давав запоруку безсторонности і рівноваги всіх напрямів. Вкінці слід підкреслити, що в Конґресовому Комітеті і Комісіях засідають жінки, відомі громадські діячки, які самим своїм іменем ручать, що з У. Ж. Конґресу не може вийти ніяка шкода для громадянства. Та й загалом: чи українське зорґанізоване жіноцтво не дало досить доказів свого патріотизму, своєї розважности і громадянського вироблення, щоби не заслуговувало на довіря, що У. Ж. Конгрес буде дальшим етапом на дотеперішньому шляху жіноцтва служби народові?

Так міг міркувати кожний безсторонній глядач, кожна людина доброї волі. І на основі цих міркувань треба було сподіватися, що всі групи нашого громадянства займуть прихильне становище до Конгресу.

Одначе сталося інакше. Довкруги Жіночого Конгресу счинився великий шум. З кількох сторін піднеслися проти нього закиди, застереження та нічим неумотивовані підозріння, пішли в рух сплетні й інтриги, посипалося [illegible]міння під ноги жінок, які біля його підготовки трудяться.

Цей шум довкруги Жіночого Конгресу є найкращим доказом, наскільки нездорові наші відносини та до чого дійшло доктринерство і нетерпимість поодиноких гуртів. Виходить — чим стане в нас кинути гасло обєднання, щоби з цього вийшло ще більше розєднання громадянства. Причиною цього є факт, що атмосфера нашого громадського життя пересякла наскрізь взаїмним недовірям а поодинокі гурти підходять до всіх національних справ виключно зі становища своєї доктрини або свого вузького партійного інтересу.

Не маю наміру згущувати ще більше цеї неймовірно важкої атмосфери, яку деякі круги намагаються витворити біля У. Ж. Конгресу. І тому не буду тут ні переказувати, ні реагувати на ці речі, які йшли і йдуть — так сказати — поза кулісами. Нехай ці справи залишаться гокищо в архівах як сумна сторінка історії нашої новочасної руїни.

Тут хочу коротко відповісти на закиди, які були піднесені проти У. Ж. Конгресу прилюдно в пресі. Вже само зіставлення побіч себе голосів цеї частини української преси, яка поставилася неприхильно до У. Ж. Конгресу, свідчить найкраще про абсурдність закидів. Коли католицька „Мета" не має довіря до У. Ж. Конгресу, бо його організує Союз Українок, який репрезентує „фемінізм ліберальний, протикатолицький, навіть протирелігійний", тоді рівночасно радикальний „Громадський Голос" закидає організаторам Конгресу „буржуазну назадницьку ідеольогію", а націоналістичні „Вісті" протиставляться Конгресові, бо його завданням є „завести українське жіноцтво до цілей ундівсько-католицько-радикальної верхівки". Протираєте очі і питаєте себе, де ви живете?

Іншим разом розглянемо ближче закиди противників У. Ж. Конгресу, причому будемо старатися виловити з їх статтей головні тези та можливо безпристрасно до них підійти, залишаючи на боці всі подробиці та закиди особистого характеру. **Мілена Рудницька.**

Стара історія.

СТРАХ ЗА АВТОКЕФАЛІЮ.

На надзвичайній сесії Св. Синоду Православн. Церкви, що відбулася 28. березня ц.р., не вибрано управляючого епископа для гродненської епархії, а лише доручено адміністрування цієї епархії Антонію, еп. Камінь-Коширському.

Найповажніший кандидат на гродненську катедру, архиепископ Пантелеймон, донедавна фаворит урядових чинників за своє польське походження, відпав, бо мав необережність бачитись з б. архимандритом Смарагдом, який убив митрополита Юрія за його згоду на автокефалію Православної Церкви. Дивна річ, що вся дотеперішня політика відносно Церкви не витворює побоювання за трівкість автокефалії, а зродило цей страх побачення епископа-заточенця з приватною людиною, колишнім противником автокефалії.

ЕКСПОЗЕ АРХИЕПИСКОПА ОЛЕКСІЯ.

На Волині повторюється стара історія, — те, що було з епископом Полікарпом. Всі українці тоді радісно витали епископа-українця, але він, мимо перестороги, звязався з групою „реєстрових козаків" зпід стягу „Української Ниви" і... втратив популярність у народі. Нині архиеп. Олексій починає з того, що на привітання волинських бебеків відповів їм не короткою, сухо-офіційною подякою, а своєрідним представленням програми своєї праці. Кажуть злі язики, що архиеп. Олексій, начеб премієр перед парляментом, виступив перед групою Певного з архиєрейським експозе. Інші підчеркують, що Певний і компанія готові образитись тим порівнанням, якого ужив архиеп. Олексій, говорячи, що йому, начеб тому орлові, що ширяє у просторах, краще з гори видно, що є потрібним для Церкви, ніж... (тут архиепископ Олексій свого образу не докінчив, але само собою напрошується таке доповнення) ...ніж тим, що плазують по землі. Треті з непокоєм очікують, чи звернеться архиеп. Олексій до цілої своєї пастви з пастирським посланням, чи лише обмежиться на посланні до бебеків. Здається, які би могли бути тут сумніви: цеж такий елементарний обовязок нового пастиря звернутися зі запевненням любови і вірної служби до тієї Церкви, з якою він обручається, бож так поетично представляється в канонах вступлення епископа на катедру. Однак, архиепископ Олексій, кажуть, боїться, щоби не образився митрополит Діонізій з приводу такого послання; знову послання до бебеків втратило би на вартости, ну й не відомо, якби до цього віднісся... волинський воєвода. Отже безпечніше заховати мовчанку. І, здається, не діждеться волинська українська пастваа привітального слова від свого нового архипастиря.

КАПИТУЛЯЦІЯ АРХИЕПИСКОПА ОЛЕКСАНДРА.

За далеко, на превеликий жаль, оглядаються на задні колеса православні архиєреї. Кажуть, наприклад, що архиепископ пинський Олександр мав останньо видати жахливе й неймовірне розпорядження про те, щоб священики в його епархії і релігію викладали в народніх школах по-польськи і ціле внутрішнє урядування в церкві провадили у державній мові. Паства бореться за права своєї рідної мови у школі і церкві; бож національний і релігійний моменти дуже тісно і нерозривно сполучені між собою. І чиж би архиерей не повинен найбільше стояти на сторожі тих прав? Ось вам, як виглядає тепер соборний устрій, що в теорії дає вірним таку активну ролю в церкві. Поділав, як видно, репресійний натиск на архиепископа Олександра. Надія на спольонізування українців Полісся заблисла новим світлом. Домагання щодо польської мови сполонено, хоч зродилось воно почасти тому, що частина поліщуків у своїй несвідомости називала себе „тутейшими".

Колиж прийде поправа, і колиж нарешті збереться Собор?

СПРАВА СОБОРУ.

Як нас інформують, посол С. Хруцький звернувся до Св. Синоду з меморіялом, у якому домагався, щоби Св. Синод подбав про скоріше скликання Собору і для того негайно скликав Передсоборне Зібрання та в нім звич сконцентрував підготовчу працю до Собору. Однак, тут виявилось все безсилля церковної влади приспішити цю справу. Мститься тепер на Церкві колишня капітуляція митрополита Діонізія перед міністром ісповідань Чарнецьким, коли цей міністр зажадав від митрополита віддачі справи Собору — цеї чисто внутрішньої справи Церкви — в руки уряду. А урядові чинники не спішать, і навіть зібрана комісія з участю світських достойників не може зібратись, бо ті достойники все чимнебудь перешкоджені. Тай чого спішити зі Собором? Адже похваляють такий стан і Певний і Богуславський і Скрипник у соймі та Маслов у сенаті.

Японія заперечує воєнні пляни.

З Токіо повідомляють: Заяви японського премієра Саіто з останніх часів совітська преса пояснювала так, що на весну ц. р. Японія розпічне воєнну акцію проти Совітів. Японські урядові кола стверджують, що коментування промов Саіто не згідне з дійсністю. Про якийсь японський виступ проти Совітів нема бесіди. Японія зовсім не думає нападати на більшовиків.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 4. КВІТНЯ 1934.
(З конкурсу „Діла" під гаслом „Кожний може стати письменником.")

ІВАННА ЯРОСЕВИЧ-КАЛИНИЧ

ДО РІДНОГО МОРЯ.

До найсимпатичніших споминів мого життя належить подорож, яку я відбула літом 1931 р. над Чорне Море до Варни в Болгарії і чотиротижневий побут у тому місті.

Виїхали ми рано около 6. год. з Чернівців поспішним поїздом просто до Констанци, бо хотіли також оглянути і цю славну пристань. Перед моїми очима пересувались великі простори засаджених соняшниками і кукурудзою рівнин. В поїзді шалена спека, піт заливав очі, не помагав і протяг. Щойно перед вечором показався ген, далеко, на овиді якийсь синій горбок. Було це справжнє море, але мені видавалось це чомусь неймовірним (чому не рівне, лиш випукле?). Ще й нині мені іноколи здається, що це лиш моя буйна уява і перетомлений ум могли такий образ собі витворити. (Другий раз це явище повторилося вже в самій Констанці, яких 50 кроків від моря).

Недалеко Констанци переїздили ми величким, залізним мостом через Дунай. З другої сторони ріки, у підніжа нагих, стятих гір-скель, розложилось досить велике місто. Вже вечоріло. Ціле місто було освітлене. Чудовий, маєстатичний Дунай задумано стоїть, майже не плине, на ним хитається малий корабель. Вид справді чаруючий. Стою зачудована тою красою і не в силі відірвати очей..

В Констанці не можна було затримуватися довше, бо в пашпорті було зазначено „трензіт", так, що нам не лишалось часу на оглядання самого міста, хоч як манили нас вистави з орієнтальними річами. Мусіли винаняти авто і лишати негостинну Румунію.

Перед самим відїздом довідалися ми, що лиш до заходу сонця перепускають через кордон. З шофером-болгарином умовилися, що як не ставиться в означеному часі на границі — не дістане заплати. Авто було якесь досить старе і частенько псулось, а ми принагілювали до поспіху. З початку цікаво придивлялася я незнаній стороні, але коли заїхали в безлюдну, безлерву пустиню Добруджу, зір не мав уже на чім спинитися; трава жовта, спалена сонцем та степовими вітрами, збіже нужденне, де-не-де стоїть соломяна ліпанка, коло неї пліт теж соломяний. На полях величезні стирти-гори соломи, мабуть вона служить людям за опал. Перебували ми дороги вузькі, погані в шаленім темпі, щоби ще на час наспіти. Вкінці приїхали до граничної рогачки. По ревізії в малій хатинці і переглянені документів вирушили ми тим самим автом дальше.

Лиш переїхали границю — побачили інший світ на болгарській стороні. Стоїть гарна каменичка, симпатичні болгари. Тут забавили ми дуже коротко і чудовим гостинцем, через прекрасні культурні села чи радше містечка, добились вечором до Варни. Видко було всюди руку дбайливого господаря, видно, що нарід, який замешкує цю країну, живе у власній, мудро кермованій державі... По збочах гір простягались великі плянтації винограду, люди вдоволені, словом: добробут кипався в очі.

У Варні завіз нас наш шофер до готелю. Раненько молодий, з вигляду інтелігентний службовий вичистив нам черевики й убрання. Ми почали з ним розмову, з якої довідалися, що це студент університету, який підчас ферій наймається до готелю на службу. І це в Болгарії не є нічим понижаючим, а самозрозумілою річю. Він завів нас потім до інформаційного бюро, за посередництвом якого винаняли ми зараз гарну віллю з комфортом над морем.

Хотіла я конче ще того самого дня викупатись у рідному морі й остаточно осягнути ціль довгої подорожі. Пішла до „бані" (передягалась у маленькій кабінці) і з гори по східках гоп-гоп, на пляжу чудово-мягонького піску, а потім — в обійми моря! Передімною простяглось синє, безкрає, моє вимріяне, море. Хвилі з шумом, але легко ударяли об беріг і розсипали безліч краплин піни на пісок. Нікого не було ще на пляжі, я сама одинока на жіночій стороні і ніхто не псував мені настрою. В цьому моменті розуміла я мову рідного моря, мені здавалося, що вся природа, небо, сонце, пісок і море витають мене. Почулась такою щасливою, як ще ніколи!.. Була би всіх цілувала, щоб висказати і поділитись своєю радістю. І направду сміялась сердечно сама до себе, аж згодом опамяталась, що це не „випадає", бо надійшли якісь люди.

Викупалась до-волі, налюбувалася морськими хвилями, що ніжно пестили мене, і вийшла з постановою не прогайнувати й одного дня свого побуту, щоби не налюбуватися прекрасним нашим синім морем. Ту постанову я виконала і до-нині згадую з радістю в душі свій чотиротижневий побут у Варні і свої щоденні купелі в нашому рідному морі.

Тлумачка, 16. II. 1934.

З життя наших установ.

Загальні Збори Кооперативи Український Театр у Львові.

.. березня ц. р. відбулися Загальні Збори „Кооперативи Український Театр" у Львові у домі Товариства під проводом голови Надзірної Ради п. Й. Дрималика, секретарював п. О. Божинович.

Члени дирекції здавали справу з загального фінансового стану кооперативи у звязку зі спадком доляра та із загального стану нашого театру. Фонди кооперативи „Український Театр", як відомо, поміщені в наших фінансових ..., у долярах, тимто вони і змаліли по... у відношенні до золотого. Фонди ці призначені на будову театру або бодай театральної салі, не можна льокувати в таке підприємство, що уможливлюб їх і не дало змоги вжити у відповідній хвилині.

Стан нашого театру, що поневолі лишається ..., дуже невеселий. Львівський магістрат, що попередніми роками призначив кооперативі на театр смішно малу субвенцію 5.000 зл., уже минулого року не виплатив із неї навіть третини, а за 1933 рік дав усього... 650 зол., суму просто смішну. „Нема грошей!" — це єдине гасло, яке від довшого часу лунає у всіх бюрах магістрату.

Під опікою кооперативи „Український Театр" у Львові залишається досі наша найкраща трупа, Театр ім. Тобілевича. Артисти цього театру роблять великі зусилля, щоб підтримати рівень свого репертуару і вистав. Назагал нема нових драматичних творів, ані навіть нових перекладів. Множаться ріжні дрібні театральні трупи невеликої вартости, що роблять конкуренцію кращим, іноді навіть нечистими засобами, підриваючи престіж нашого театру.

У довшій дискусії на Загальних Зборах виринали ріжні думки щодо будови театральної салі та допомоги нашому живому театрові. Між іншим управа піддала думку, що з нагоди 70-ліття заснови театру в Галичині треба розписати більший драматичний конкурс, щоб збагатити наш театральний репертуар.

Совіти і Союз Народів.

ЖЕНЕВА, 30. III. (Агорієнт). Предложення Совітів про вступлення їх до Союзу Народів ще не надійшло. У женевських колах, які мають огляд закордонної преси у справі цього вступлення, говорять явно, що умов Совітів не можна прийняти. Ніяка велика держава, навіть Франція, на яку Совіти хотілиб опертися, не може прийняти цих умов. Ці умови змагають до оборони совітських земель, а в той-же час Совіти приготовляються до війни з Японією. У Женеві, де завсіди є велике зацікавлення Союзом Народів, уперто кружляє думка, що коли навіть Союзові Нар. не вдасться перевести в діло пляну розброєння, то й тоді він не завалиться, якщо на економічному терені осягне такі здобутки, як одну европейську монету, виеліминування континентальних режімів і як стане на чолі тих, що поборюють большовизм. Приняти совітську тезу, все одно, що йти назустріч новому й певному розбиттю, якого Союз Народів не видержав би.

—o—

Довкола афери Ставіського.

ТАЄМНЕ АРЕШТУВАННЯ.

На передмісті Парижа Сен Дені арештувала поліція 35-літнього мущину, який згідно з офіційним комунікатом був помічником барона Люсака. Прізвище арештованого заховує поліція в найбільшій таємниці.

ПАНІКА СЕРЕД ҐАНҐСТЕРІВ.

Арештування ґанґстера Карбоні зв. Вантюр, барона де Люсака і Спіріто, усіх як здогадних убивників Пренса, нагнало чимало страху всім членам, замішаним в аферу Ставіського. Зате схоплення Вантюра, який був ватажком ґанґстерів у Марсеї, викликав серед цих „апашів" помітний переполох. Одночасно деп. з Марсею Сабіяні, за яким Вантюр розбивався перед виборами як виборчий агент, запевняє, що поліція влаштувала лишень комедію, аби заспокоїти схвилювання публики. Далі каже, що інспектор Боні, режісер тієї комедії, знає правдивих винуватців, але не має відваги покищо їх арештувати. Прихильники Вантюра запевняють, що він торгував наркотиками та дівчатами і тому непричасний до вбивства Пренса.

Література на Україні на порозі нової пятилітки.

III.

Що недостачу паперу відчуває в першу чергу Україна, свідчить Агуф, який у своїй книжці „Преса УСРР до 15. роковин жовтня" подає такі дані: Впродовж 1931 р. у порівнянні з 1930 р. в цілому СССР питома вага художніх видань зменшилась так: за назвами на ... відсотків, за тиражем на 3.2 відс. і за відбитками на 4.8 відс. Для України відповідні числа дорівнюють 8.4, 9.3 і 7.2 відс. (ст. 93). Маємо всі підстави підозрівати, — а як читач погляне до „наукових" метод Агуфа, треба ставитися взагалі щонайменше обережно, — що ця нерівність у злиднях для України виглядає ще гірше.

„Проте — каже на іншому місці Агуф — перспектива дальшого розвитку паперової промисловости на Україні змінюється на краще у повязанні з тим, що за перевіреним фабричним порядком винаходом українських інженерів та вчених білий папір друкарський і ...ний — можна виробляти із соломяної целюлози". Вже цей один факт горячкового ... українців за своєю власною сировиною промовляє більше, ніж статистичні дані ... вигляд сучасної української книжки. ... гарно відповідає і тим нашим утопістам, ... хотять „спільно володіти" половиною Азії.

Треба додати, що крім паперу Україна відчуває і недостачу друкарських машин і поліграфічних обладнань. Більшість українських газет (навіть столичних) друкується на плоских машинах. Про те, як виглядають всілякі ... районні, заводські „багатотиражки" і ... газети, ліпше не говорити. Це є причиною, чому провінціяльні органи ВУСПП зовсім не виходять, а із столичних „місячників" у 1933 р. ... один „За Марксо-Ленінську критику" ... за кордоном у трьох числах; решта ... зявилася або лише в перших „по..." числах або й зовсім ні.

На Україні тепер є до 20 видавництв (майже всі в Харкові). Крім ОДВУ і його підвідділу ЛІМ („Література і мистецтво") це переважно т. зв. відомчі видавництва (як от Наркомюсту і т. п.). Нас тут цікавитиме лише одно з них, а саме „В-во Української Радянської Енциклопедії". „Створення такої Енциклопедії (40 томів) є велике надбання української культури, що стало можливе лише в Радянській Україні, яка в нерозривній спілці з пролетаріятом цілого СРСР будує соціялізм" (Агуф, там-же, ст. 106).

„Як то, я проспав таку подію, як видання Енциклопедії?"— думає здивований ваш співробітник. Ні, — заспокоює далі Агуф, — але ...„робота редакції „УРЕ" йде повною ходою і до 15. роковин жовтневої революції буде зданий до друку (!) вже цілком виготовлений І. том Енциклопедії" (ст. 106).

Це вже пан Агуф, якщо не дає поличника, то отверто глузує з українсьокго читача. Адже за цей час видана „Большая Советская Енциклопедія", „Малая Советская Е-дія", „Літературная Е-дія", „Военная Е-дія" і „Техническая Е-дія" — по московськи. Навіть більше, москалі собі дозволяють справжні люксуси (поруч люксусових видань „СССР на стройке", Горківського „Наші достіженія" та інших органів. Маємо на увазі той факт, що у звязку з 40-річним ювилеєм Максима Горкого будують літак-велитень з повним обладнанням для похідної повітряної друкарні й виїздної газети. Щож, — своя рука владика. Тількиж нічого не поможе тоді всяким Агуфам співати сиренами, що література „зазнала на Україні такого неосяжного розквіту, що був можливий, мислимий лише за радянської влади" (ст. 93). Бож як прийде до фактів, то всеж Агуфи хваляться... плянами на майбутнє. І виходить, — не дурять вони українців, лише стають самі тими дурнями, що все думкою багатіли...

Нарешті ще одно „досягнення": „Одним із помітних досягнень у справі створення технічної книги на Україні є те, що тут за останній час з питань основних галузей промисловости видано низку капітальних праць, що мають всесоюзне значіння і їх чимало розходиться поза Україною; у повязанні з цим її книги видається частково російською мовою" (Агуф, ст. 89). Якщо вже це вважати „досягненням", то мабуть розпорядження Петра І. з р. 1720 про те, щоб українською мовою „вновь книг никаких кроме церковних прежних изданий не печатать", було ще більшим досягненням, — очевидячки, з точки погляду „єдінонеделімца". Безперечно, пан Агуф належить до них, бож інакше чогож би йому ховатись за такий дикий псевдонім?

В світлі цих „досягнень" зрозумілою стане і нагінка „селькорів" на вчених мовознавців. У чому „гріхи" цих учених? Ось одна „бригада" (О. Матвієнко, О. Петренко, Н. Солодкий) пише в „Крициті": „А через те, що для дослідника такого ґатунку (М. Гладкий, який уважає синтаксичні форми за найсталіші — П. К.) зразком була і є мова „простого народу" (як писав колись Кримський), яка далека від книжности, яка зберегла ще й свій національний кольорит" — то на неї дослідники ці й рівняються. Її форми й звороти ставлять за норму для сучасної української літературної мови доби Дніпрельстану, ХТЗ, суцільної колективізації. Такий шлях досліду є немарксистський, шкідливий для пролетаріяту (?), бо він не посуває вперед розвиток нашої мови, а навпаки, тягне назад". („Зам.-л. критику", ч. 1. 1931 р., ст. 102, підкреслення оригіналу). Очевидячки, українські дослідники, коли хотять бути „марксистами", повинні шукати якоїсь синтези в сучасній мові українського селянина і того Донбаського Ваньки, що „с Пітера пріїхал, гармонь новую прівьоз"...

І далі „бригада" продовжує: „Смеречинський вивчає синтаксу „народньої" мови, особливості „народньо-територіяльних діялектів", ні словом навіть не згадуючи про соціяльні діялекти, бож і на одній території не всі, мовляли, говорять однаково". Нехай це і вірно, і нехай це навіть недостаток ученого (коли абстрагуємо від того, що чейже мусить бути розподіл праці — один, скажемо, вивчає територіяльні, а другий соціяльні діялекти), але чиж треба через це закликати до репресій і домагатись вилучення з обігу праць цих учених, як це роблять „бригадири"? Очевидячки, ні, в тому разі, колиб не мали наміру взагалі затулити уста українській науці і думці.

П. Котович.

Анґлія зброїться.

(УП) Анґлійська фльота збогатилася новим винаходом, якого значіння ще сьогодні не можна оцінити. Анґлійські морські експерти видумали спеціяльний апарат для висаджування в повітря чужих кораблів. Це малий прилад в формі корабля, вагою в 10 тон. Цілий цей корабличок наповнений вибуховими матеріялами та виповнений спеціяльними апаратами, які поганяють цей кораблик і даються кермувати при помочі електромагнетних хвиль з великого боєвого корабля. Скорість апарату надзвичайно велика так, що ворожому кораблеві трудно буде скритися перед ним. Колиб навіть ворожий корабель пробував виминути небезпеку, то корабликом керують з корабля в той бік, куди тікає ворожий корабель. Анґлійські боєві кораблі зможуть брати на себе велику скількість таких апаратів і використовувати їх в бою. Коли апарат не потрапить на свою ціль то його назад скеровують до корабля і витягають спеціяльним краном з води, щоб вжити другий раз.

Другим винаходом є спеціяльний апарат, який автоматично вказує на скорість і висоту лету ворожого летуна і ці дані відразу передає протилетунським батеріям. Досі потраплялося до цілі коло 3 проц. всіх вистрілених набоїв, а завдяки цьому апаратові підвищено цільність на 15 проц. без огляду на висоту лету. При спробах з літаком на висоті 1.5 км. при скорости лету понад 300 км. осягнено цільність в 29 проц. всіх вистрілених набоїв.

Бажайте „Веселих Свят“ за посередництвом „Діла“.

В усіх культурних народів преса стала давно вже посередником також у чисто приватних звязках і нераз заступає безпосереднє листування. Діється це особливо при всяких святочних, радісних і сумних нагодах (вінчання, смерть), зокрема при нагоді свят, які традиційно вимагають взаємних бажань. Ідучи за цим звичаєм, прийнятим у всіх великих часописах, подаємо до ласкавого відома Ш. Читачам, що „Діло“ відкриває рубрику ПРИВАТНИХ ВЕЛИКОДНИХ БАЖАНЬ, в якій за платою 2.— зол. кожний може помістити бажання для своїх свояків, приятелів, знайомих і т. д. у РОЗМІРІ ДО 15 СЛІВ. За кожне дальше слово рахуємо 20 сот., при чому належитість приймаємо також у почт. марках. Ці бажання помістимо у СВЯТОЧНОМУ ЧИСЛІ, яке вийде у пятницю рано. Зголошення найпізніше до середи, 4. квітня, год. 10. в Адміністрації.

Частину доходу дамо на „Рідну Школу“.

Маємо нового, знаменитого співака.

Це „Клеменс Андрієко“, як він тут називається, Клим Чичка, як зветься справді і як його з певністю памятають всі, що знали чи чули його в Галичині. Я чув його вчора — 24-го — вперше; признаюсь, що йшов на концерт з правдивим зацікавленням та вийшов — з повним вдоволенням. Перед місяцем п. Андрієнко мав тут свій перший концерт, в приватному сальоні відомих імпресаріїв. Його реклямували як „другого Джілі“ (як відомо, Джілія вважають сьогодні як найвизначнішого тенора світа), — отже реклама не тільки трохи смішна й несмачна, але передовсім небезпечна для кожного співака, не тільки такого, що виступає з першим европейським концертом. На цьому концерті я не міг бути, але читав добрі й навіть дуже добрі рецензії, а на днях вже й великі афіші **„Клеменс Андрієнко — der grosse ukrainische Tenor“** — які заповідали концерт у бетговенівській салі, репрезентативній для сольових концертів. Це свідчить краще про Андрієнка, як усі критики, — бо коли імпресарію влаштовує йому там концерт, значить, цікавиться ним, чи інтересом, який можна на ньому (байдуже, чи тепер, чи в будуччині) зробити.

Учорашній вдався напрочуд. Публики було — як на перший берлінський прилюдний концерт — багато. Програма велика, добре складена. Три італійські пісні (Денца і Тості), арії з опер.: „Любовний напиток“ Доніцеттія, „Африканка“ Маєрбера, „Кармен“ і „Аїда“. Після перерви — три українські пісні: „Минули літа молодії“, „Фінале“, „Маки“ Бобикевича — твір настроево-„шлягерового“ характеру, зовсім мені невідомого українського композитора. Потім арії з „Евгена Онєгіна“ й „Добрині Нікітіча“ (Гречанінова), дві арії з „Турандот“, врешті пісня Вальтера з „Майстерзінгер-ів“. Як наддатки: арії з „Тоски“, „Паяців“ і „Тишина“ Кошеварова. Отже програма нелегка, навіть з боку фізичної витрівалости. Головні прикмети Андрієнка: справжній, великого діяпазону тенор, з прекрасними долішніми тонами, цілковито вирівняною серединою, повне володіння голосом, гарне орудування вокальними й динамічними ефектами, музикальність і почуття смаку. Одинока недостача: замало блеску в горішніх тонах, котрі хоч і є, „сидять“, звучать і все вдаються, — але всетаки за мало блискучі, за мало „металеві“ й могутні, щоби визначити Андрієнка як чистого героїчного тенора. Це почувалось у речитативі перед арією Радамеса, співаному наскрізь лірично й мягко (хоча вже орхестровий акомпаніямент, — самі тільки труби й тромбони — говорить про героїчний музикальний зміст цього місця), в другій арії з „Турандот“, якої вся краса пропадає, коли співак не „покриває“ двома останніми тонами орхестри, згл. акомпаніяменту так, щоби „стіни тряслися.“ Завдяки цій недостачі „блеску“ найкраще вийшли чисто ліричні твори — арія Ленського та „Тишина“, — в яких Андрієнко дав докази справжнього вокального й інтерпретаційного мистецтва. Отже реасумуючи: це співак т. зв. „мецохарактерний“, але як такий — першорядний. А за такі місця, як закінчення арії Радамеса з декрешендованим високим „б“ та закінчення арії Дон Хозе, в якому Андрієнко два останні такти співав точно в такті одним віддихом — дістав окреме браво!

Успіх у публики був великий, головно після українських пісень, після яких співака палко викликали на „біс“.

Дуже приємно відзначити цю подію — бо нею був безумовно цей концерт — в нашому музичному житті. П. Андрієнкові треба побажати: якнайшвидше війти на шлях великої карієри!

Антін Рудницький (Берлін).

Визвольний шлях хорватів.

(УП) Хорватська революційна організація „Усташа“ розкинула свого часу в цілому краю летючки революційного змісту. Звірські репресії, які після цього почала переводити сербська поліція, відбилася сильним відгомоном у югославянському парляменті. В поодиноких посольських інтерпеляціях зверталось головно увагу на події в хорватській окрузі Ліка. В місті Ґоспіч і околиці арештовано десятки людей, опісля в нелюдський спосіб катовано. Поручника Беніча катувала сербська поліція в такий страшний спосіб, що він у розпуці вхопив ніж зі стола і вбив собі його двічі в груди. Старенького свящ. д-ра Бінічке, пос. Брклячіча й інш. побито до безтями. Мучено теж жінок. Як повідомляє хорватська преса, сербська поліція, без уваги на інтерпеляції „пацифікує“ округу Ліка дальше.

Дня 28. м. м. скінчився в Білгороді суд над хорватськими революціонерами Оребом, Беґовічом і Подгорельцем, які в грудні мин. року намагались в Загребі виконати замах на сербського короля Олександра. Всіх трьох, як відомо, засуджено на кару смерти.

Анґлійська преса про німецьку заграничну політику.

(УП) Англійський журнал „Інґліш Рівю“ за березень ц. р. так характеризує німецьку закордонну політику: „Завданням домашньої реорґанізації є виконувати якийсь час працю німецького уряду й коли все буде готове, то на думку деяких осіб в Німеччині це буде час на розрив між Москвою й Токіо. Найдальше висунена територія Совітів стане обектом німецької експанзії. Коли совітські сили будуть заняті на Далекому Сході, прийде момент для відірвання України. Це станеться очевидно після попереднього загарбання Латвії, Естонії й Литви. Це буде „Дранґ нах Остен“ в новій формі.

Користи з цього, з німецької точки погляду, є очевидні, бо на випадок війни для Німеччини, що буде мати за собою Україну й її ресурси, не буде страшною ніяка бльокада. Щобільше, це дасть змогу Німеччині виявити себе перед світом як оборонець України перед більшовицькою тиранією, бо ніхто не зможе заперечити, що через те Берлін виконав би велику прислугу для людства, спасаючи цю страдальну країну з московських кігтів. Все те в будуччині, але здається не в такій далекій будуччині, як це на перший погляд здається“.

Стільки англійський журнал.

Зажидівлення Мадярощини.

(УП) Мадярський журнал „Факля“ подає коротку статистику, яка вказує на зажидівлення мадярського публичного життя. Цифри такі: заанґажовані театральні артисти 92 проц. жидів, власники й директори театрів 98 проц. жидів, професорів музичної академії 80 проц. жидів, учеників музичної академії 92 проц. жидів, директори і учителі в музичних державних і приватних школах 87 проц. жидів, музиканти модерного типу 93 проц. жидів, компоністи модерних мельодій 99 проц. жидів, провід мадярського товариства компоністів 100 проц. жидів; музичні видавці 100 проц. жидів, фабриканти грамофонів 100 проц. жидів, режісери й кінові артисти 93 проц. жидів, власники кіна та фільмових підприємств 93 проц. жидів. Цифри говорять самі за себе. Ґазета звертає увагу на факт, що частенько жидівські малі таланти робили кращу карієру, як великі фаховці християни завдяки обхопленню цілих тих ділянок національного життя жидами.

—o—

З відчитової салі.

Заходом кооперативи „Українське Народне Мистецтво“, відчити д-ра В. Левицького і Стефанії Чижович „Про світову виставу в Шікаґо“ (Саля „Бесіди“, 31-го березня.)

Редактор д-р В. Левицький, з Америки, що був якийсь час директором українського павільону на виставі в Шікаґо і інж. Стефанія Чижович, делеґатка кооперативи „Українське Народне Мистецтво“ у Львові до Шікаґо, що брала ближчу участь у підготовчих працях до загальної вистави, поділились ширше своїми вражіннями про ту виставу перед львівським громадянством.

Д-р В. Левицкий майже у двогодинній промові змалював перед слухачами поодинокі етапи боротьби за український павільон, труднощі, які ставили наші вороги американським українцям, важке становище організаційного комітету, що мусів збирати фонди на будову павільону і саму виставу з бідних, часто безробітних робітників і як уся ця велика та смілива акція скінчилась великим моральним успіхом. Прелеґент оповів подрібно спершу про загальний плян міжнародньої вистави в Шікаґо, про принципи, на яких поодинокі держави та народи брали в ній участь, про її плян, про характер окремих павільонів, її розміри та засоби, щоб далі прирівняти ті засоби, які мали українці і з якими вони зважились стануги до суперництва з іншими великими народами та державними потугами. Тільки завдяки ініціятиві та енергії американських українців удалось перевести це діло; це був перший прилюдний виступ амер. українців, при якому всі партійні та релігійні ріжниці, що їх ділять, відступили на задній плян і щезли. Український павільон був дуже оригінальний своїми експонатами народнього мистецтва і модерного мистецтва, між яким головне місце займали твори О. Архипенка. Українська пісня та танці були великою атракцією для чужинців.

Інж. Стефанія Чижович дала в ядерній, прегарній промові наскрізь діловий огляд фінансового стану всього великого підприємства, що опирався виключно на жертвенности американської еміґрації. Слід згадати, що вступ до українського павільону був безплатний на те, щоб він міг виконати якнайширше свою пропаґандивну ролю. Кошти утримання служби та всього технічного апарату були дуже великі і їх требало покрити з добровільних жертв. Тільки великий організаційний хист наших заморських земляків може пояснити успіх такого діла, зверненого на такі великі розміри

Саля була повна.

—o—

По широкому світі.

— В Еспанії революційний фермент не вгаває. Ґенеральний страйк тревае і поширюється дальше. В місті Маляга підчас сутички вбито 2 з цивільної ґвардії, а багато осіб поранено. В Ґранаді вбито поліциста, а в провінції Замора підложено бомбу під церкву.

— Візита міністра закорд. справ Франції Барту в Варшаві потреває від 22. до 24. квітня ц. р. 26. квітня Барту буде вже в Празі.

— 200 тисяч паломників відвідало Рим з нагоди проголошення святим Дон Босва, основника чину Салезіянів і закінчення святого року.

— Над чим не може радити Укр. Жіночий Конгрес? Можемо з певністю твердити, що невдовзі Укр. Жіночий Конгрес, зовсім слушно не може радити про птахомясарню Маслосоюзу і про це, що тільки там дістати можна здорову і фахово приладжену биту птицю й вкінці про це, що доставляють її без доплати до дому, в котрій небудь з крамниць М. С., або телефоном. Жіночий Конгрес може радити і, як знаємо, буде радити під гаслом „свій до свого". І у тім гаслі й для птахомясарні Маслосоюзу повинно знайтися місце! 1344

— Солодкий передсвяточний базар улаштовує Кружок ім. Ганни Барвінок в днях 6. і 7. квітня ц. р. (пятниця-субота) в домівці при вул. Хмельницького 12. Просимо наших членів і симпатиків, які ще не зложили на ту ціль своєї жертви в натураліях чи грошах, передати її ласкаво на адресу Кружка до пятниці. Приймаємо зі щирою вдячністю в розпродаж усякого рода святочне печиво, масло, яйця, вудженину тощо. Весь дохід призначений на Рідну Школу. Купувати можна від 9-ої години рано. **Старшина.** 1334

— Першоквітневі жарти. Зберігаючи загальний традиційний звичай про „Пріма Апрілісові" весняні жарти, у нашому 1-квітневому числі ми дозволили собі подати передовсім вістку про виділення нової апостольської адміністратури на Поділлі, яка зовсім відповідає „вигаданій" звістці краківського „Курієрка" про таку адміністратуру для Гуцульщини. У своїх ми дозволили собі (без ніякої злоби!) використати з нашого співробітника, автора книжки про Мусолінія, п. Михайла Островерхи, що його заангажували до медіолянської „Ля Скаля". До таких самих жартів належать і чергові новинки: про „ювилейну" театральну виставку „Перехитрили або пошились у дурні" у тому жарті скритий біль і жаль, що в теперішній день українські театральні вистави мусять шукати пристановища у чужих хатах і що все ще марнується безцільно прегарна театральна площа. Вкінці новинка про всеукраїнський жіночий конгрес жартувала з жіночих спорів, які зліквідувала в той спосіб, що звела за один стіл представниць ріжних протирічних груп і течій. — „Новий Час" приніс першоквітневий жарт про самовбивство Бєлошева. — Якісь жартівники порозсилали деяким громадянам друковані запрошення на відкриття українського „клюбу нудистів"

— Велика писанка. Уважаю своїм обовязком подати до прилюдної відомости ось-що: Всі учителі львівських народніх шкіл Р. Ш. і всі урядовці канцелярії Головної Управи „Рідної Школи" у Львові на своєму зібранні дня 28. березня ц. р. рішили зректися в користь „Рідної Школи" своєї одномісячної платні. Про своє рішення повідомили вони власноручно підписаними заявами Головну Управу Р. Ш. Для пояснення додаю: Це зречення відтяжує дійсно й реально буджет Головної Управи Р. Ш. на суму більше як 11.000 зол. (одинацять тисяч золотих). Це не квітневий жарт! Цей дар-жертва вяжеться й з внутрішньою позичкою Рідній Школі. На позичку „Рідній Школі" вже майже кожний з тих учителів і службовців окремо вплатив або заявив щонайменше одну позичкову одиницю, тобто 25 зол. Зробили це люди, які так само як ми всі, потребують мешкати, їсти, зодягатися, так само як інші обтяжені довгами, зобовязаннями, родинами, зробили це перед **Святом Воскресения**, що надходить. Їх чин-діло без зайвих слів говорить сам за себе багато, дуже багато! Без зайвих слів! — **Іван Галущинський**, голова „Рідної Школи".

— Заклик. Біжучі потреби „Рідної Школи" з кожним днем зростають. Рада Повітового Союза Кружків Р. Ш. у Львові постаралась у Львівського повітового старости за дозвіл на переведення прилюдної збірки на **Писанку** в українських громадах львівського повіту. (Позв. Льв. Повіт. Староство ч. Вр. 10а/15/34, з дня 28. березня 1934). Рада просить отсею дорогою всіх громадян львівського повіту гідно сповнити свій обовязок супроти „Рідної Школи". Не по... Дрібними а чисельними датками докажемо, що справа виховання нашої дітвори дуже лежить нам на серці. — **Микола Хастовецький**, голова, **Микола Атаманюк**, секретар.

— Перші конститууючі Загальні Збори Т-ва „Союз Українських Професійних Музик" відбудуться в четвер дня 12. квітня ц. р. в год. 19, в домівці Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові, вул. Шашкевича ч. 5. В разі неприявности потрібної скількости членів, Збори відбудуться на годину пізніше, при участи небудь кількости приявних членів. Порядок нарад: а) вступне слово, б) відчитання статуту, в) вибір Ради „Союзу", г) внески. — **Члени основники Т-ва** „Союз Українських Професійних Музик".

— Кружок Р. Ш. у Кракові прохає студенток (-ів), які після свят вертатимуть у Краків, дарувати до бібліотеки Кружка непотрібні вже їм книжки для вжитку тут. дітвори й молоді, з обсягу укр. історії та літератури (белетристика, читанки, виїмки, підручники, тощо). Віримо, що наше студентство в тій важній справі піде на стрічу нашому прoханню й поведе відповідну акцію теж серед своїх знайомих.

— Жіноча секція при Т-ві „Просвіта" в Ужгороді при участи всіх жіночих організацій робить в часі Зелених Свят ц. р. дводенний з'їзд жіноцтва Підкарпаття.

— Гуцульський музей в Рахові. В Рахові на Закарпатській Україні повстав комітет для заснування гуцульського музею. Комітет звернувся до ріжних організацій, власників історичних збірок з проханням пожертви збірок для музею. В літі ц. р. плянує зробити виставу вишивок і одягів, які в Рахівщині дуже цікаві й ріжнородні. Дирекція державних лісів і маєтків готує експозиції, що показали би хід лісових праць.

— Хор із 9.000 співаків. В Празі відбудеться 22. ц. м. концерт фестіваль чехословацьких співацьких товариств „День молоді" при участи 9.000 осіб. З того числа учасників припадає: 1.300 осіб на народні школи, 2.200 на міські і поверх 5.000 на середні школи. Концерт буде влаштований в салі промислової палати на виставовій площі.

— Ювилей проф. І. Горбачевського. Організаційний комітет для влаштування ювилею 80-ліття проф. д-ра Івана Горбачевського в Празі запрошує всі українські організації й угрупування взяти участь у цьому ювилейному святі. Про свою участь комітет просить повідомити його до 15. ц. м. на адресу: Прага II., Ве Смечках ч. 27/IV. Канцелярія Укр. Вільн. Університету. На видатки для влаштування свята просить кожну організацію внести скарбникові Організаційного Університету проф. С. Шелухинові на вище вказану адресу суму по своїй спромозі. — Голова Організаційного Комітету: **Проф. д-р С. Дністрянський.**

— Далекописні машини в публичному вжитку. Минулого року введено до публичного вжитку далекописні машини виробу Сіменса в Берліні. При помочі цих машин телеграфування йде богато скоріше, бо на секунду 2.5 букв при ручному й 5 букв при машиновому обслуговуванні. Рівнож вводиться подібні машини й для бездротного телеграфування. Сподіються, що в скорому часі далекописні машини стануть так само необхідні, як сьогодні впр. телефони. Фірма Сіменс видала з того приводу книжочки з точними описами її машини, які варто переглянути й лякові, щоби познакомитись з тою так важною ділянкою промисловости.

— Спростування. В оголошенні фабрики „Сільва", поміщеному в „Ділі" дня 1. п. м. вкралась друкарська ошибка. Фабрика виробляє пасту до чищення металів, а не як мильно подано пасту до обуви. Оголошення має отже звучати:

„СІЛЬВА", найкраща **теч**, паста та порошки до чищення металів і посудин. Фабрика Львів, вул. Бандурського ч. 5. Домагайтеся всюди. 1327—?

Спорт.

Львів. Чорні-Гасмонея 2:1 (1:1).

Дописи.

САМБІР.

Загальні Збори Українбанку. Дня 26 березня ц. р. відбулися Загальні Збори Українбанку в Самборі. Зборам проводив радник Біленький Теодор. Зацікавлення зборами було велике, чого доказом 127 приявних членів. Директор Волянський у своєму звіті подав, що з кінцем 1933 р. було 671 членів, які заявили 3.885 уділів на квоту 19.425 зол. з пятикратною порукою. Запасного фонду було 3.041.73 зол. Вкладок 46.962.61 зол., кредиту в Центробанку 13.125 зол. Українбанк бонфікує доларові страти до 50 проц. курсової ріжниці. Позичок видано 517 членам на квоту 96.130.28 зол. Залеглостей було 11.5 проц., які в січні впали до 8 проц. Векслів до інкаса було 1327 штук на квоту ... зол. Побрано відсотків 7.916.19 зол., з чого 3.975.67 зол. приділено до зисків. На льокаціях було 2.866.22 зол. Білянсова вартість движимостей 800 зол. На добродійні цілі виплачено 188 зол. Чистий зиск у квоті 669.43 зол. призначено до запасного фонду, а 100 зол. на надбудову тутешньої бурси. Оборотового капіталу було 100.433.87 зол., касового обороту 968.961.50 зол. При звіті з діяльности вияснено справу Акцептаційного Банку і причини заломання американського долара. Українбанк займається організацією райфайзенок і дрібної ощадности. Директор інж. Юліян Темник відбув у цій справі 37 поїздок організаційних і люстраційних. Райфайзенок є 11 і 5 є вже в ході організації. До Надзірної Ради вибрано: радн. Біленького Теодора, о. Венгриновича Волод., о. Юльвяка Мих., купця Хомяка Степана, проф. Лихінського Назаря, дир. Хоміцького Ярослава, дир. Яновського Івана та селян Ґурана Івана, Козбура Петра с. Василя, Сидоряка Івана, Колтика Василя і Познанського Емана. При кінці п. Ґуран Іван зложив признання і подяку для уступаючих членів Надз. Ради й Управи за довголітню працю.

СТАРОСАМБІРЩИНА.

Свято Шевченка у Стрільбичах. Аматорський гурток молоді при горішній читальні „Просвіти" у Стрільбичах проявляє під енергійним проводом Костура Петра активну діяльність. Дня 25. березня улаштував цей гурток свято в честь Шевченка, що складалося з двох частин. У першій частині відіграв гурток дуже вдачно „Діло в честь Тараса", сцен. картину в 2 діях Іванни Блажкевич та „Одної ночі", образ на одну дію Арк. Животка. На другу частину програми склалися хорові точки: 1) Заповіт, 2) Учітеся і 3) Поклін, переплітані деклямаціями: 1) Мені тринадцятий минав, 2) Розрита могила, 3) Похід запорожців на Царгород, 4) Слово української дитини і 5) Присяга Тарасові. Багато публики відійшло від каси з браку місця. Це небуденне свято, яке піднесло всіх учасників на дусі, закінчено відспіванням національного гимну. Слід з сумом зазначити, що голова читальні Іван Пукач не взяв участи в тім святі і за його прикладом і багато інших старших селян.

РОГАТИН.

Реколекції в Рогатині. Рогатинська гімназія „Рідної Школи" уладила цього року реколекції для шкільної молоді під проводом о. проф. д-ра Й. Скрутня Ч. С. В. В. З тої нагоди відбулися в днях 20—24. м. м. реколекції для мужчин інтелігентів, у яких брало участь около 80 учасників. С.

Реферат „Церква і держава". З нагоди побуту о. проф. д-ра Й. Скрутня в Рогатині виділ філії Т-ва Українських Наукових Викладів ім. Петра Могили запросив його виголосити реферат п. н. „Церква і держава" на день 25. березня ц. р. На цей реферат прибуло 150 учасників (на 160 запрошених). Сходини відчинив голова Т-ва студ. В. Шмігель та витаючи референта і присутніх гостей, заявив, що це один із рефератів, які мають започаткувати цілий цикль наукових викладів у Рогатині при філії Т-ва Українських Наук. Викладів ім. П. Могили. Після того прелегент виголосив свій цікавий реферат, якого всі присутні вислухали з великим зацікавленням. По рефераті виявилася довга й річева дискусія, в якій забирали голос: мец. Гладкий, студ. Ощитко, д-р Дмитрів, проф. Каменецький, п-ні Козієва, п-ні Воробцева, П. Липак (селянин), проф. Козій, студ. Гладка, студ. Любінецький і студ. Юрків. На запити дав о. референт вичерпуючу відповідь. С.

СОКАЛЬЩИНА.

Свято у честь Шевченка в Корчині. Заходом читальні „Просвіти" відсвятковано в Корчині, пов. Сокаль, 18. III. ц. р. вперше 120-і роковини уродин Шевченка. Концерт відбувся в новопобудованому, просторому домі читальні „Просвіти". Вступне слово виголосила п. Дарія Трешневська. Опісля чергувалися хорові точки мішаного хору з деклямаціями, сольоспівами та скрипковим сольом. Слід підчеркнути, що завдяки праці місцевого диригента п. М. Кулинича хор міг вдоволити навіть вибагливих слухачів. Настя Мельничук віддеклямувала з чуттям „Тополю", Петро Семенюк виголосив палко „До Основяненка", а 14-літній Осип Коньчук зі зрозумінням „Діточу присягу". Солістка Текля Гуменюк за свій ніжний і могучий голос заслужила собі вповні на рясні оплески. Святочно прибрана саля і поважний настрій робили дуже культурне враження. На закінчення відспівано „Ще не вмерла Україна".

Учасник.

ПЕРЕМИШЛЬ.

Шевченківське свято в українській жіночій гімназії Українського Інституту для дівчат. Концертова саля Українського Інституту для дівчат прибрана оригінально, з артистичним помислом. На сцені на синім тлі сходить золоте сонце волі, з могутнім золотим проминням. У глибині сцени на тлі такого сонця, якби в авреолі слави, бюст Шевченка. Добірна публика заповнила всі місця. Настрій святочний, як у храмі Божім. Хори під дириґентурою п-ни Н. Мандзеватої співали справно, свобідно й легко, а при тім певно. Так і видно, що тут царює культ праці й солідности. Тембр голосів, зокрема ж солісток, милий, інтонація чиста, ритм і динаміка без закиду. Усе те разом дало спів, що доходив не тільки до уха, але й до серця, спів щирий і красний. П-на Н. Ляхович відіграла Барвінського: Дві мініятури і Ліста: XI. рапсодію. Якщо дійсно вона вчиться фортепянового мистецтва тільки 3 чи 4 роки, то таке виконання Ліста доказує, що в неї неабиякий талант. Попри добру промову п-ни Я. Ціховляс та вдатну декламацію п-ни В. Безсонів („Чернець") згадати слід про інсценізацію Шевченкової „Тополі", котрою й закінчено це направду гарне свято. Ролю нещасної дівчини, що тополею стала, відіграла з талантом п-на С. Прокурат, уч. VII. кл. гімн. Інсценізація дала більше, ніж можна було очікувати на концертовій салі, дала таку ілюзію, яку дає добрий театр. Свято тривало коротко і було повним мистецьким задовіллям для ока, уха й душі, за що й належиться подяка виконавцям і тим, що їх учать, виховують і так добре провадять, у першій мірі п. директорові Бобеякові.

Д-р М.

Книжка на Захід.

Вкида ч. V. (фонду „Книжка на Захід")

1. Український Науковий Інститут, Берлін 920 книжок, 2. Український Науковий Інститут, Варшава 14 кн., 3. Гурток Старших Пластунок „Україна", Прага (збірка) 859 кн., 4. Марійське Т-во Молоді, Львів 40 кн., 5. Учениці I. і VI. кляси гімназії сс. Василіянок Львів 77 кн. і журнали, 6. Видавництво „Хортиця", Львів 34 кн., 7. Українська Книгарня, Чортків 20 кн., 8. д-р Степан Чумак, Тернопіль 300 кн., 9. проф. Весоловський, Кремянець 13 кн., 10. ред. Матвійчук М., Львів 20 кн., 11. о. Застирець, Львів 10 кн., 12. Укр. Воєнно-Історичне Т-во, Варшава 8 кн., 13. Музей Визвольної Боротьби України, Прага 174 кн., 14. Українська Книгарня, Кремянець 25 кн., 15. Філія „Просвіти", Тернопіль 40 кн., 16. Філія „Просвіти" Дрогобич 4 кн.

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

о. Михайло Кравчук: СТРАЖДАННЯ, СМЕРТЬ І ПРОСЛАВЛЕННЯ ІСУСА словами євангелистів з поясненнями. 12 образків з Богородчанського іконостасу Львів, 1934. Видання Національного Музею у Львові, вул. Мохнацького 42. Стор. 68. 8°.

Інж. В. Іванис: ЕНЕРҐЕТИЧНЕ ГОСПОДАРСТВО НА УКРАЇНІ ТА ПІВН. КАВКАЗУ. Варшава, 1934. Праці Наукового Українського ІНСТИТУТУ. Стор. 144. 8°.

Володимир Полянський: ДЯДЬКО ТАРАС. Сценічна картина в одній дії з життя Тараса Шевченка. Видання друге. Львів. 1934. Накладом В-тва „Світ Дитини". (Репертуар „Діточого Театру"). Стор. 24. Ціна 50 сот.

Дієвих осіб 11. Річ діється на весну 1859 р. в рідних сторонах поета, недалеко Кирилівки на Україні. Ця сценічна картина дозволена до прилюдних вистав Старостством Городським у Львові (12. 4. 1933. до ч. 15.527).

ЖУРНАЛИ:

„ЖИТТЯ І ЗНАННЯ", ілюстрований популярно-науковий журнал В-ва „Просвіта", Львів, квітень 1934. Зміст: Б. Романенчук: Михайло Старицький (1904—1934) із портретом. — Михайло Старицький: Нива (вірш). — Василь Верниволя: Гаївки на Поділлі (в селі Гадинківцях). — Франц Коковський: Писанки на Лемківщині (обр. 5 писанок). — Юрій Федькович: Писанки (вірш). — І. Крипякевич: Із Великодніх звичаїв. — Я. М. Береза: Український паломник із XII. ст. у Святій Землі на Великдень (2 обр.). — М. Боровський Весняна програ у бджіл (3 обр.). — Тунель під Монбланом. — Іван Вербяний: Нові погляди на ростину. — Мирослав Семчишин: Місто засипане піском (2 обр.). — М. Андрусяк: Чи Михайло Качковський був москвофіл (1 портр.). — К-ло: Таємнича країна (мапка). — Б. Романенчук: Павло Чубинський (1 портр.). — Оселі галюк. — Мрії шкільної молоді. — Іван Крипякевич: З історії давнього українського спорту (4 образці). — Водопровід Понтія Пилата. — Юрій Крохмалюк: З історії пахощів. — Андрій Ластовецький: Чого летять у стратосферу (5 обр.). — Ярослав Пастернак: На заранні залізної доби (2 обр.). — Зоряне небо в місяці квітні. — Мандрівка чорнотувів (бульків). — Памятні дні в квітні. — Бібліографія. — Додатки (в середині, ст. 111 (13) — 114 (16): ОСВІТА Й ВИХОВАННЯ: Семен Магаляс: Публичні освітні віча (значіння й потреба пропаґанди). — БІБЛІОТЕЧНИЙ ПОРАДНИК ч. 16. В. Л.: Як читати ділові бібліотечні книги) — Історія „Просвіти" ст. 113—116 — Нові журнали та книжки (на окладинці). — Нові видання „Просвіти" (на окладинці).

„ВІСТНИК", місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя. Львів, квітень 1934. Зміст: Л. М. [illegible] сенди: Юнацька весна; В. І. Антонович: [illegible] степь молодости; Р. М. Рільке: Кароль XII [illegible] шведський мчить по Україні; Г. К. Честертон: [illegible] ком зломаного меча; І. Федорченко: Заранка; [illegible] Англія в обличчі фашизму; О. П. Гузарева: „А [illegible] не знаю Бога"; Дм. Донцов: До консолідації; [illegible] мінський: Нищителям традицій; Е. М.: З творів [illegible] в світі літератури"; М. Л.: З пресового фільму; [illegible] графія.

„РІДНА МОВА", ч. 4. Варшава, 1934. Зміст: [illegible] На увагу нашим Читачам і Прихильникам. І. Огієнко: [illegible] маємо камени наріжного. М. Володимирів: Кілька уваг [illegible] мову української інтеліґенції Галичини й Волині. [illegible] цак: Народня великодня термінольоґія. І. Огієнко: [illegible] дження великодніх виразів. о. Д. Йосафович: [illegible] Осип. І. Огієнко: Як записувати народні говори. М. [illegible] Безгрішний: Варваризми в українській мові. [illegible] Прислівники на -о, -е в українській мові. [illegible] Бібліографія української мовознавчої бібліографії. [illegible] ки мовознавства серед нашого вчительства. [illegible] правильність української мови, відповідь на запити нашим Читачів. Дописи Прихильників рідної мови. [illegible] діл для самоуків і дітей: Початкова Граматика української літературної мови. Оглад мовних журналів. — Адреса „Рідної Мови": Варшава, ул. Стальова 25 м. 10. Передплата річна 6 зол., піврічна 3 зол., чвертьрічна 1.50 зол.; за границею: в Европі 9 зол., в Америці 2 дол. річно. Нові передплатники, коли того бажають, дістануть „Рідну Мову" від 1. числа.

НАЗУСТРІЧ, ч. 7. Зміст. Володимир Бірчак: [illegible] пензео! Юрій Косач: Партія пікету. А. Курдидик: [illegible] Гординський: Місто. Степан Щурат: Компромітація фотографії. Федір Дудко: Анекдотичні конфлікти Самійленка. Ґійом Аполінер: Емігрант із вулиці Ляндор. [illegible] винський: Крапки над і. М. Рудницький: Туга за Робінзоновим островом. Василь Ткачук: Весна. Д-р Михайло Драган: Антоніо Аллеґрі да Корреджо. (В. Лесевич: 45-та ювилейна вистава в Ґран Пале Салону Незалежних у Парижі). Павло Ковжун: Микола Алексіїв. М. Домбровська: Хвилина божевілля. Л. Бурачинська: [illegible] трагедія сестер Бронте. Чужинна література [illegible] Любовні листи великих людей. Розрізані книжки. Замітки і рецензії. Летіло 40 сорок... Ціна 50 сот.

„ВІДРОДЖЕННЯ", ілюстрований орган укр. протиалькогольного і протинікотинного руху. Львів, 1. квітня 1934. ч. .

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Укр. Нар. Театр ім. І. Тобілевича: Яворів.

3. IV. Пепіна.
4. IV. Гра на замку.
8. IV. Сонце руїни.
9. IV. Корнєвідські Дзвони
10. IV. Наша Парада.

Великий Міський Театр.

Вівторок, 3. IV. год. 7·30 веч. „Гостинниця під Білим Конем", Абон. 14.

Середа, 4. IV. год. 7·30. веч. „Гостинниця під Білим Конем", Абон. 14.

Четвер, 5. IV. год. 7·30 веч. „Гостинниця під Білим Конем", Абон. 14.

Театр Ріжнородностей

Вівторок, 3. IV. год. 7·30 веч. „Товаріщ". Абон. 13.

Середа, 4. IV. год. 7.30 веч. „Товаріщ". Абон. 13.

Четвер, 5. IV. год. 7·30 веч. „Товаріщ". Абон. 13.

Цирк Станевських. (Площа Бема).

Що дня атракційна вистава в год. 8·15 веч. В суботу й неділю дві вистави: в год. 4·15 і 8·15 веч.

Кіна.

АПОЛЬО: „Світ належить до тебе" (Секс Саказь).
АТЛЯНТИК: „Ескімо"
КАСІНО: „Танцююча Венус".
КОЛІСЕЙ: „Вулиця" (Сільвія Сідней), ревія „Весела крашанка".
КОПЕРНИК: „Кохає, любить, шанує".
МАРУСЕНЬКА: „Кохає, любить, шанує".
МІРАЖ: „Пісня пісень" на осн. повісти Судермана (з Марл. Дітріх).
МУЗА: „Дияволів брат" (Денис Кінг, Льорель і Гарді).
ПАЛЯС: „Марш Ракочія".
ПАН: „Д-р Мабіз" і ревія.
ПАСАЖ: „Кайдани життя".
СВІТ: „Король циганів" (Хозе Мохіка).
СТИЛЕВЕ: „Шибеник із Еспанії" ревія „Святочний пир".
ХИМЕРА: „Моя мрія то ти" (Ліліяна Гарвей).
УТІХА: „В твоїх обіймах, ревія „Фік-Мік Мальвіна".

Закордонне радіо.

Вівторок, 3. квітня 1934.

Відень (506,8) 12.00, 13.10, 17.35 Концерт, 19.45 „Масковий баль" оп. Верді, **Прага** (470,2) 17.50 Скрипка, 21.30 Віольончеля, **Білгород** (437,3) 13.10, 19.00 Спів, 21.30 Популярні мельодії, **Люблана** (569,3) 20.45 Пісоньки, **Ковно** (1935) 17.20, 20.25 Спів, **Рига** (514,6) 17.40 Лотиські пісоньки, **Ляйпціґ** (382,2) 15.10 Сонати на віольончелю та форт., 16.00 Концерт, **Мінхен** (405,4) 17.50 Баварські композитори, 19.00 „Цвіти й листя" (спів, рецитації), **Букарешт** (212,6) 17.00, 18.20 Циг. музика, **Будапешт** (550,5) 12.05 Циг. музика, 18.30 Скрипка, **Міляно** (368,6) 13.00 Квінтет, 20.00 Камер. музика, спів, **Рим** (420,8) 17.10, 22.00 Легка музика.

Середа, 4. квітня 1934.

Відень (506,8) 12·00, 17·25, 21·35 Концерт, 20·30 „Ава-Юн" африканська авдиція, **Братислава** (298,8) 17·30 Скрипка, **Прага** (470,2) 21·00 Концерт, **Білгород** (437,3) 16·30 Трубна орхестра, **Рига** (514,6) 19·05 „Чортівський їздець" оп. Кальмана, **Кенігсвустергавзен** (1571) 17·30 Фортепян, 18·25 Балади (Шефер, баритон), **Ляйпціґ** (382,2) 20·30 „Ді бльонде Ціґайнерін" оп. Кнопфа, **Будапешт** (550,5) 18·50 Спів, 21·10 Циганська музика, **Міляно** (368,6) 17·10 Спів, **Рим** (420,8) 13·45 Концерт, 21·00 Опера.

Львівське радіо.

Вівторок, 3. квітня 1934.

7.00—8.00 Ранішня авдиція, 12.05, 12.33 Концерт сальонового квінтету, 15.25 Збіжева біржа, 15.30 Господарські вістки, 15.40 Популярна симф. музика з гр. плит, 16.40 Дещо про філятелістику, 16.55 Спів (Ольга Ольгина), 17.10 Сонати (скрипка, фортепян), 17.50 Рільн. відчит „Добрий товар, вища ціна", 18.00 Природничий відчит „Герої тропікальних країн", 18.20 Муз. скринька, 18.35 Веселий джез (гр. плити), 19.03 Літер. хвилина, 19.15 Всячина, 19.25 Відчит, 19.40, 19.43 Спортові вістки, 19.55 Сільва рерум, 20.00 Вибрані думки, 20.02 Концерт творів Р. Вагнера (Фелічковська сопран, Дигас тенор, Голембіовський тенор); в перерві: оповідання „Кс. Сеніцький", 22.00 Авдиція, 22.30 гр. плити, 22.45, 23.05 Танкова музика.

Середа, 4. квітня 1934.

7·00—8·00 Ранішня авдиція, 12·05, 12·33 Популярні серенади (ґр. плити), 15·25 Збіжева біржа, 15·30 Господарські вістки, 15·40 Фортепян, 16·10 Для дітей: „Балачка", „Вовк і ягня", 16·40 Листи та програми, 16·55 Концерт легкої музики, пісоньки, 18·00 На фармі в півн. Америці, 18·20 Симф. твори Рімського-Корсакова (гр. плити), 19·05 Всячина, 19·25 Тип сучасної жінки в літературі, 19·40, 19·43 Спортові вістки, 19·55 Сільва рерум, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Трансм. з Варшави: „Княжна Шикаго" оп. Кальмана, в перерві фейлетон, 22·30 Відчит есперанто: „Польська фільософічна думка в ост. чвертьстолітті", 22·45 Скринька-есперанто, 22·50, 23·05 Танкова музика.